Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Kulturális iparágak, kánonok és filterbuborékok

www.interkonyv.hu

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Kultúra a digitális forradalom idején / 1. kötet

www.interkonyv.hu

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Kulturális iparágak, kánonok és filterbuborékok

SZERKESZTETTE

Bárány Tibor, Hamp Gábor,

Hermann Veronika

TYPOTEX

www.interkonyv.hu

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Ez a mű a Creative Commons 4.0 Magyarország Nevezd meg! – Így add tovább! licenc feltételeinek megfelelően felhasználható.

© Bárány Tibor, Barna Emília, Czékmány Anna, Fazekas Gergely, Havasréti József, Keszeg Anna, Maróthy Szilvia, Mélyi József, Rákai Orsolya, Sidó Anna, Tófalvy Tamás, Vincze Hanna Orsolya, Typotex, Budapest, 2020
Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 119 5

Kedves Olvasó!
Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!
Újabb kiadványainkról, akcióinkról a *www.typotex.hu*
és a *facebook.com/typotexkiado* oldalakon értesülhet.

Typotex Kiadó
Alapította Votisky Zsuzsa, 1989
A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős kiadó: Németh Kinga
Főszerkesztő: Horváth Balázs
A kötetet gondozta: Leiszter Attila
Borítóterv: Weiszer Márk
A borító Valló Berta *Sorminta* című művének felhasználásával készült.
Készült a Séd Kft.-ben, Szekszárdon
Felelős vezető: Dránovits Anna

www.interkonyv.hu

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Tartalom

Előszó *(Bárány Tibor, Hamp Gábor, Hermann Veronika)* 7

I. Filterbuborékok

Vincze Hanna Orsolya: *Hírközösségek és véleménybuborékok* 13
Maróthy Szilvia: *A nyílt és a zárt tudományról* 25

II. Kánonok

Rákai Orsolya: *Érdeklődés, figyelem, relevancia. Hogyan írja át a kánon fogalmát a hálózatelmélet?* 39
Mélyi József: *Közösségi média, közösségi műkritika* 59
Havasréti József: *Szalonkultúra és irodalomkritika a közösségi médiában* 68
Bárány Tibor: *Olvasók az online nyilvánosságban. Irodalmi színterek és értelmezői gyakorlatok a digitális forradalom idején* 79

III. Kulturális iparágak

Fazekas Gergely: *Hogyan ért véget a klasszikus zene története, és mi köze ehhez a zenetörténészeknek?* 137
Tófalvy Tamás – Barna Emília: *Nem csak egy playlist. A humán és algoritmikus ajánlórendszerek szerepe a digitális zeneipar társadalmi egyenlőtlenségeinek újratermelésében* 150
Keszeg Anna: *Az HBO Kelet-Európában* 169
Czékmány Anna – Sidó Anna: *Virtuális kiállítás 2.0. A digitalizált múzeumi tárgyak bemutatásának lehetőségei* 183

A kötet szerzői 193

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Előszó

A „véleménybuborék” – vagy „filterbuborék” – az elmúlt évek legdivatosabb kifejezései közé tartozik. (Akárcsak a vele gyakran párban emlegetett „visszhangkamra”.) A fogalmat az ún. digitális forradalom hatására átalakult kommunikációs gyakorlatok jellemzésére szokás használni: a saját diskurzusterükbe bezárkózó felhasználók – a technológia biztosította szűrési lehetőségeket kihasználva – kizárólag vagy túlnyomórészt olyan tartalmakkal találkoznak a közösségi média felületein, amelyek a saját (kulturális, ízlésbeli, világnézeti) preferenciáikat tükrözik.

Aligha vitatja bárki, hogy a digitális fordulat nagyléptékű változásokat hozott a kultúra világában. A kulturális iparágak működése, a társadalmi és politikai nyilvánosság szerkezete, az egyéni és csoportidentitások ízlésbeli szerveződése egyaránt átalakulni látszik. A kulturális termelés mellett a fogyasztás területei és mediális kiterjesztései is változásban vannak: szerző és olvasó, termelő és fogyasztó, fikció és valóság között egyre vékonyabb a határ; a szerepek mellett pedig az attitűdök is átalakulnak, akár az irodalomra, akár a zenére, akár a sorozatfogyasztásra gondolunk.

De valóban mélyreható változással van dolgunk? Tényleg *radikálisan* átalakultak a kulturális termelés és fogyasztás mindennapjai? A visszhangkamrák kialakulása minden ízében új jelenség? Nem lehetséges-e, hogy a digitális korszak előtt létező szalonok, közösségek és csoportidentitások szintén véleménybuborékokat hívtak életre, csak nem így neveztük őket? Végső soron nem arról van-e szó, hogy a csoportidentitásokat működtető taxonomikus elvek logikáját a digitális algoritmusok szabályozó mechanizmusai pusztán lemásolják vagy adaptálják?

Kötetünk tanulmányai kísérletet tesznek arra, hogy felmérjék, milyen *tényleges* hatást gyakorolt a technológiai környezet átalakulása a kulturális iparágak működésére – különös tekintettel a művészeti kanonizáció vagy általában véve a kulturális tudás megőrzésének és közvetítésének folyamataira. Az első fejezetben Vincze Hanna Orsolya *Hírközösségek és véleménybuborékok* című írásában áttekinti, milyen érvek szólnak a hálózati társadalom és a „digitális fordulat” *technopesszimista értelmezése* mellett. E forgatókönyv szerint mára már „az aktívan szelektáló és értelmező közönség helyett a hálózati technológia szelektál”, azaz algoritmusok követik és szabályozzák, milyen információkkal találkoznak a felhasználók az interneten barangolva; a „számítógépes propaganda” pedig pszichológiai sajátosságaikat kihasználva bezárja őket saját félelmeik buborékába. Mindennek súlyos politikai következményei vannak: „az online

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

visszhangkamrák és filterbuborékok felerősítik a kirekesztő populista retorikákat és a gyűlöletbeszédet, mindez pedig fragmentálja és polarizálja társadalmainkat". A szerző – miután részletesen rekonstruálta a „filterbuborék" és a „visszhangkamra" fogalmi előzményeit – megmutatja, hogy az újabb médiakutatási eredmények olykor *ellentmondanak* ennek a technopesszimista forgatókönyvnek: „az egyes ügyek köré szerveződő hírközösségek, bár véleménybuborékokként is működhetnek, a közös cselekvés új lehetőségeit is megvalósítják", így a borúlátó várakozásokra rácáfolva adott esetben „a hírek az új, hálózati társadalomban a hálózati szolidaritás építőköveivé" válhatnak.

Maróthy Szilvia *A nyílt és a zárt tudományról* című tanulmánya a *nyílt tudomány* koncepciójával, valamint a tudás szabad hozzáférését és újrafelhasználhatóságát biztosító elvek gyakorlati megvalósulásával foglalkozik. A szerző diagnózisa szerint a nyílt hozzáférésű publikálás (a tudományos tanulmányoktól az elektronikus szövegkiadásokig és forrásközlésekig) magyarországi jogi környezete ellentmondásos, továbbá „a humán területeken folyó digitalizálási, adatbázis-építési munkálatok roppant széttagoltságot mutatnak". Mindazonáltal a nyílt diskurzus érdemben hozzájárulhat a tudományos eredmények hozzáférhetővé tételéhez, valamint az *open access* publikálás gyakorlatának meghonosításához – hiszen „a technikai feltételek jobbára már adottak".

Kötetünk második fejezetének írásai a művészeti kánonok és a kanonizáció jelenségeivel foglalkoznak, valamint a digitális nyilvánosság terében megjelenő professzionális és laikus műértelmezési és kritikai gyakorlatok különbségeit vizsgálják. Rákai Orsolya *Érdeklődés, figyelem, relevancia* című, programszövegként is olvasható tanulmánya javaslatot tesz a hálózatelmélet és az irodalmi kánonok klasszikus elméleteinek összekapcsolására. A szerző érvelése szerint a kánonokat nem művek folytonosan változó halmazaként érdemes vizsgálni, hanem a kánonok állandó strukturális sajátosságaira kell koncentrálnunk – amelyek feltárásához nagy segítségünkre lehetnek a hálózatelmélet eredményei (különös tekintettel a kanonizált művekhez tartozó kommentárok hálózatos szerveződésére). A szerző választ keres arra a kérdésre, hogyan hat a hálózatosodás és a digitális szövegfolyam (a „világháló-szerkezetű tudásrend") a kánon strukturális és politikai kiterjedéseire.

Mélyi József *Közösségi média, közösségi műkritika* című írása a művészettörténeti és művészetelméleti diskurzus és a laikus műélvező-műkritikai gyakorlat viszonyát, illetve ez utóbbi közösségimédiabeli megjelenéseit vizsgálja. A szöveg elsősorban a kritikusi tekintély és kritikusi szerep változásait mutatja be, nem megfeledkezve a művészeti kánon és a művészetfogalom társadalmi kontextusáról sem. Havasréti József ugyancsak a laikus és professzionális vélemények közötti különbségeket elemzi. *Szalonkultúra és irodalomkritika a közösségi médiában* című tanulmányában megmutatja, hogyan mosódnak el a határok a szakmai és a laikus megszólalásmód között az irodalmi szövegekről és eseményekről folytatott nyilvános vitákban a közösségi oldalakon. Az írás

www.interkonyv.hu

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

egyszerre szól a kritikusi/értelmiségi szerepfelfogások változásairól és a nyilvános, illetve félnyilvános társadalmi terek történeti és kortárs alakulásáról. Bárány Tibor *Olvasók az online nyilvánosságban* című tanulmányában – miután a szerző röviden áttekintette a 2007–2008-as ún. „kis kritikavita" tanulságait, valamint megvizsgálta, milyen kép él a magyar professzionális kulturális nyilvánosságban a laikus olvasóközösségek tagjairól – kimerítően elemzi egy nemrégiben megjelent regény *teljes* laikus és professzionális kritikai recepcióját. Az esettanulmány arra a kérdésre keresi a választ, hogy miben különbözik egymástól az elmúlt évtized során kialakult, alulról szerveződő, magyar nyelvű online irodalomkritikai diskurzus a professzionális művészetkritika diskurzusától.

Kötetünk harmadik fejezetében érzékelhető leginkább a címben szereplő *kulturális iparágak* hívószó tágassága. Az utolsó fejezet (eset)tanulmányai megmutatják, hogy nem csupán az irodalom és a képzőművészet területén merülnek fel lényegi kérdések, amikor számba vesszük a technológiai változások, az új elérhetőségek és az új fogyasztási mintázatok hatásait, hanem más kulturális területeken is. Fazekas Gergely *Hogyan ért véget a klasszikus zene története, és mi köze ehhez a zenetörténészeknek?* című tanulmánya azt a problémát járja körül, hogy a kánonképzés hagyományos fogalmi konstrukciója – a nyugati művészi zene történetének lezárultával – nem pusztán gúzsba köti az alkotókat, hanem egyszersmind lehetetlenné teszi, hogy érvényes leírását adjuk, mi történik manapság a koncerttermekben és a klasszikuszenei piacon, milyen megszokások és kényszerek formálják a befogadók esztétikai választásait és preferenciáit. Fazekas végső soron a zenetörténet – mint nagy narratívát építő historiográfiai gyakorlat – nekrológját írja meg.

Tófalvy Tamás és Barna Emília *Nem csak egy playlist* című tanulmánya azt mutatja be – mintegy a Fazekas gondolatmenetének fókuszában álló jelenség másik aspektusaként –, hogy bár a digitális (hálózati és mobil-) technológiai forradalom képviselőinek és piaci nyerteseinek önreprezentációjában az egyenlőség és a kiegyenlítettség játssza a főszerepet, valójában a streamingszolgáltatások által alkalmazott algoritmusok újratermelik a földrajzi és gender-egyenlőtlenségeket, azaz a kánonok kizáró mechanizmusai az új digitális technológiai környezetben is tovább működnek.

Keszeg Anna *Az HBO Kelet-Európában* című elemzése a sorozattartalom globalizációs térnyerésének kelet-európai megvalósulását és folyamatát mutatja be, s ennek keretében részletesen elemzi az „HBO-kánon" regionális alakváltozatait – feltéve azt a kérdést, „hogyan alakítható lokálissá az amerikai típusú sorozatlogika". A szerző elemzése szerint az – önreprezentációjában elitkulturális metaforikával jellemzett – HBO-modell implementálásának legkomolyabb kihívása megtalálni azokat a *helyi,* európai és kelet-európai szerzői filmes hagyományokat, amelyek kompatibilisek az ajánlott mozgóképes formátummal és formanyelvvel. A közelmúltból egyaránt találhatunk példákat sikeres és sikertelen kísérletekre is.

www.interkonyv.hu

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Czékmány Anna és Sidó Anna múzeumpedagógusként, illetve gyűjteményi kurátorként közösen tervezett meg egy interaktív online kiállítást a Petőfi Irodalmi Múzeumban. *Virtuális kiállítás 2.0* című írásukban e munka tanulságairól számolnak be. A szerzők részletesen átgondolják, milyen dilemmákra kell választ adniuk, és milyen kihívásokra kell felelniük a digitalizált gyűjteményeket közreadó múzeumi szakembereknek; írásuk a múzeum kulturális szerepét újragondoló diskurzusban egyfajta programadó kiállásnak is tekinthető.

Kötetünk tanulmányai – egyetlen kivétellel – előadásként elhangzottak a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen 2019. február 14-én és 15-én megrendezett „Kulturális iparágak, kánonok és filterbuborékok" című konferencián. A rendezvény a BME Szociológia és Kommunikáció Tanszék, valamint az ELTE Média és Kommunikáció Tanszék közös szervezésében valósult meg a „Kultúra a digitális forradalom idején" című sorozat első darabjaként. Terveink szerint az évente megrendezett konferenciák anyagából rendszeresen kötetet fogunk összeállítani – e gyűjtemény megjelenésével tehát a könyvsorozatot is útjára indítjuk.

Bárány Tibor, Hamp Gábor, Hermann Veronika

www.interkonyv.hu

© Typotex Kiadó

I. Filterbuborékok

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Vincze Hanna Orsolya

Hírközösségek és véleménybuborékok

Az online hírek előállításához és terjedéséhez a huszadik század végén számos optimista várakozás kapcsolódott: az intézményes kapuőrök megkerülése, a közügyekhez való közvetlen hozzászólás lehetősége, a részvétel új, aktívabb formái és a civil újságírás lehetősége egy változatosabb, szabadabb, befogadóbb új nyilvánosságot ígért (lásd például Dahlgren 2005; Kahn és Kellner 2005).

Az elmúlt évtizedben a szkeptikus hangok erősödtek fel: az online tájékozódási formák értelmezését a visszhangkamra és filterbuborék fogalmai határozták meg. Az új technológiai determinizmus szerint az aktívan szelektáló és értelmező közönség helyett a hálózati technológia szelektál. Algoritmusok követik és szabályozzák, milyen információkkal találkozunk, a számítógépes propaganda pedig pszichológiai sajátosságainkat kihasználva zár be saját félelmeink buborékába, az online visszhangkamrák és filterbuborékok felerősítik a kirekesztő populista retorikákat és a gyűlöletbeszédet, mindez pedig fragmentálja és polarizálja társadalmainkat. A hálózati társadalom működésének ez a leírása nem új keletű. Már McLuhan világfaluja sem a közös nézetek kommunikatív létrehozásának utópikus tere volt, hanem állandó konfliktusban álló neotörzsek fragmentált, polarizált és autokráciára hajló világa, amelyben az elektronikus kommunikáció térnyerésével és a hagyományos társadalmi kötelékek fellazulásával felerősödő identitáskeresés erőszakot is termel (McLuhan 1997).

Ugyanakkor a közelmúltban egyre több kutatás kérdőjelezte meg ezt a forgatókönyvet, és hívta fel a figyelmet például arra, hogy az egyes ügyek köré szerveződő hírközösségek, bár véleménybuborékokként is működhetnek, a közös cselekvés új lehetőségeit is megvalósítják. Ugyanígy több vizsgálat is az online hírfogyasztás sokszínűségét, az online hírközösségek aktív voltát és a bennük rejlő hálózati szolidaritás formáit mutatta ki. A továbbiakban előbb áttekintjük a hálózati társadalom technopesszimiszta leírásában központi szerepet játszó visszhangkamrák és filterbuborékok meghatározásait és fogalmi előzményeiket, majd arra a kérdésre keressük a választ, hogy milyen tényezők ellensúlyozhatják a visszhangkamrák és véleménybuborékok kialakulásának a hálózati technológiákban kétségkívül benne rejlő lehetőségét.

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

Visszhangkamra, véleménybuborék, filterbuborék

A „visszhangkamra" és „filterbuborék" kifejezések elterjedésében a legmeghatározóbb szerepet két, a szűkebb szakmai körökön túl is nagy ismertségre szert tett szerző, Cass Sunstein és Eli Pariser játszotta. Cass Sunstein, a chicagói egyetem jogászprofesszora *Republic.com* című könyvében 2001-ben, jóval a közösségimédia-használat általánossá válása előtt azt állította, hogy a személyre szabott hírolvasók és a politikailag elkötelezett weboldalak fragmentálják és ezáltal felszámolják a demokratikus nyilvánosságot, az eszmék szabad áramlásának és ütközésének a „gondolatok piaca" *(„marketplace of ideas")* kifejezéssel jelölt eszményét, azaz aláássák a könyv címéül választott köztársaság, a „respublika" eszményét (Bennett és Iyengar 2008; Papacharissi 2014). A technológiának a közbeszédre gyakorolt hatásait 2007-es*, Republic 2.0* című könyvében gondolta tovább, amelyben ugyanezt az érvelést kiterjesztette az időközben meghatározóvá váló politikai blogok világára. Azt állította, hogy a végtelen információtengerben az emberek a saját véleményüket visszhangozó „információs gubókba" bábozódnak be – ezeket nevezi visszhangkamrának (Sunstein 2007: 44).

A filterbuborékok fogalmát Eli Pariser internetes aktivista tette általánosan ismertté. *The Filter Bubble: What the Internet is Hiding from You* című 2011-es bestsellerében (Pariser 2011), illetve az *Óvakodjunk az online filterburborékoktól* című TED-előadásában azt állítja, hogy az online életünket szabályozó algoritmusok elrejtik előlünk a saját érdeklődésünkkel, véleményünkkel vagy világnézetünkkel nem egyező tartalmakat, és így bezárnak bennünket saját nézeteink buborékába. Az előadás bevezető példája szerint: ha Egyiptomra keresünk, keresési történetünk és a rólunk rendelkezésére álló rengeteg információ alapján a Google keresőalgoritmusa el fogja dönteni, hogy inkább turisztikai ajánlatokat vagy inkább a 2011-es arab tavasz eseményeiről szóló beszámolókat helyezze a találati lista elejére.

A visszhangkamra és filterburborék fogalma ugyanarra a kommunikációs helyzetre is vonatkozhat, csak a helyzet más elemeire fókuszál. A visszhangkamra olyan kommunikációs közeget jelöl, amelynek hozzánk hasonló nézeteket valló résztvevői vannak, és amely így megerősít bennünket saját véleményünkben. A felerősítő vagy megerősítő funkció miatt a visszhangkamra több mint véleménybuborék. A véleménybuborékok vagy episztemológiai buborékok ellentmondásmentes információs közegek, amelyeket azonban a bevett nézeteknek ellentmondó bizonyítékok felszámolhatnak (Boyd 2019). A visszhangkamrákban azonban a megerősítő hatás akkor is érvényesül, ha eltérő nézetekkel találkozunk. Van olyan kutató, aki ezt a jelenséget a lövészárok-hadviselés metaforával írta le – a visszhangkamrában beássuk magunkat a saját pozícióinkba, és onnan támadjuk mások nézeteit (Karlsen et al. 2017). A lövészárok-metafora jól megragadja a polarizáció jelenségét, illetve a verbális agresszió elharapózását, amihez

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

ez a jelenség vezet. A filterbuborék fogalma szintén homogén információs környezetet jelent, amelyben el vagyunk zárva az eltérő nézetektől. Míg a visszhangkamrák esetén előfordulhat, hogy a résztvevők maguk zárnak ki bizonyos szereplőket vagy hangokat, a filterbuborékok létrejöttekor ezt az elzárást az infokommunikációs technológia hajtja végre – a felhasználónak ez a koncepció nem igazán tulajdonít cselekvőképességet.

A 2016-os amerikai elnökválasztás után a visszhangkamrák kérdése erőteljesen összekapcsolódott az álhírek kérdésével: a saját nézeteinket felerősítő, az alternatív vagy kétkedő hangokat kizáró visszhangkamrákban semmi nem szab gátat a véleményünket vagy meglevő attitűdjeinket alátámasztó álhírek terjedésének. Ráadásul a közösségi oldalak, különösen a Facebook algoritmusai lehetővé teszik az ezeket szándékosan terjeszteni kívánó szereplőknek, legyenek azok szórakozó userek, nemzetbiztonsági ügynökségek vagy egyenesen tömeggyilkosok, hogy könnyen, gyorsan megtalálják az ilyen tartalmakra fogékony felhasználót (Garton Ash et al. 2019).

Az algoritmusok által válogatott hírek, illetve az álhírek fogalmának összekapcsolásához és popularizálásához nagymértékben hozzájárult maga Donald Trump is, amikor azt állította, hogy a Google keresési algoritmusa politikailag elfogult módon torzítja a vele kapcsolatos hírek összetételét, és csak a *„fake news media”*, elsősorban a *„fake CNN”* híreit mutatja (Satariano et al. 2018). Ezen a ponton az algoritmikus szűrők és buborékok fogalmai elkezdenek olyan tágakká és homályosakká válni, mint maga a „fake news” fogalma, ami analitikus szempontból használhatatlanná teszi őket.

A fogalmak jelentését világosabban látjuk, ha megnézzük, milyen más terminusokkal kapcsolódnak össze a szakirodalomban. Az *1. ábrán* a visszhangkamra és filterbuborék kulcsszavak fogalmi kapcsolatai láthatóak a Scopus adatbázisában jegyzett cikkekben.

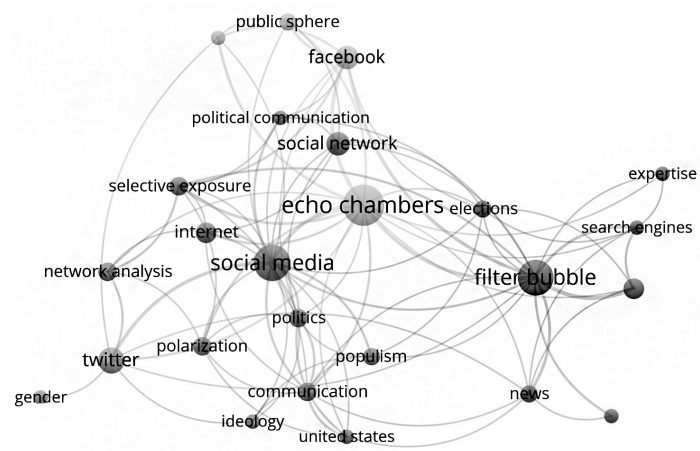

1. ábra *A visszhangkamra és filterbuborék kulcsszavak fogalmi hálója a Scopus adatbázisában*

www.interkonyv.hu

Open Access 2026-11-19 © Typotex Kiadó

A „visszhangkamra" és „filterbuborék" kulcsszavak a „közösségi média", „Facebook", „kommunikáció", „politika", „szelektív észlelés", „Twitter", „algoritmusok", „hírek", „internet", „nyilvánosság", „Oroszország", „keresőmotorok", „választások", „polarizáció", „Egyesült Államok", „populizmus", „politikai kommunikáció", „ideológia" és „ajánló rendszerek" kulcsszavakkal kapcsolódnak össze. Így kirajzolódik, hogy milyen nagy területeken tűnnek ezek fontosnak: a nyilvánosság szerkezete, a hírek kérdése, a politikai kommunikáció, az itt tapasztalható polarizáció és populizmus, illetve a keresőmotorok, algoritmusok, ajánló rendszerek technikai kérdései tagolják ezt a tudományos mezőt. Az is jól látható, hogy a fogalmi mező középpontjában a közösségi média fogalma áll.

A legerősebb tézist ezeknek a fogalmaknak az összefüggéséről talán a legvilágosabban Cacciatore, Sheufele és Iyengar fogalmazta meg: „a tömegkommunikáció korából átlépünk a visszhangkamrák, személyre szabott információk és mikrotargeting új médiakörnyezetébe" (Cacciatore et al. 2016: 8). A szerzők itt egyrészt kommunikációs korszakváltást tételeznek, amely a tömegkommunikáció végét jelenti, másrészt azt állítják, hogy az új korszakban új médiahatások érvényesülnek. Az új médiahatás-modellek szükségességéről korábban is olvashattunk. Shanto Iyengar és Lawrence W. Bennett például, akik a hírek és közvélemény kutatásában évtizedek óta meghatározó szerzők, már 2008-ban azt állították, hogy az új médiakörnyezet számára új médiahatás-modellekre van szükség, bár ők akkor a minimális hatások korát várták, legalábbis a hírmédia esetében (Bennett és Iyengar 2008). Cacciatore, Sheufele és Iyengar cikke az újfajta médiahatásokat a korábbról ismert erős és gyenge hatások közé helyezik (magyarul ezekről lásd Bajomi-Lázár 2006), és preferenciaalapú modellnek nevezik. Az új médiahatások két típusát különítik el, a preferenciaalapú megerősítést, illetve a személyre szabott meggyőzést. A preferenciaalapú megerősítés lényege, hogy az egyre fragmentáltabb információs környezet alkalmazkodik a közönség korábbi meggyőződéseihez, és ebben a környezetben a média hatásai ezek megerősítésében állnak. Ezzel viszont a szerzők elfogadják vagy adottnak veszik, hogy a közönség már nem aktívan válogat, mint a korábbi szelektívészlelés-elméletek állították, hanem ezt az algoritmusok teszik helyette. A személyre szabott meggyőzés magyarázatában pedig a személyre szabott gyógyszerek hasonlatával élnek: ha egy kezelést a páciens genetikai adottságaihoz vagy egyéb sajátosságaihoz igazítanak, akkor az sokkal hatásosabb lesz.

www.interkonyv.hu